

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Жылдық қорытынды: Еліміздегі экономикалық өзгерістер

ЖАРИЯЛАНДЫ
06.12.2024

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/171365/>

Қазақстанның экономикасы жыл сайын түрлі өзгерістерге ұшырап, жаңа кезеңдер мен сын-қатерлерге тап болуда. Бұл мақалада еліміздің өткен жылдағы экономикалық көрсеткіштері мен басты өзгерістерін талдап, олардың ұзақ мерзімді дамуға әсері қарастырылады.

Өткен жылы Қазақстанның ЖІӨ (жалпы ішкі өнім) өсуі оң үрдіс көрсеткенімен, бұл көрсеткіштің нақты мәні және сапасы айтарлықтай ерекшеленді. 2024 жылы Қазақстан экономикасы шамамен 3-4% деңгейінде өсті деп бағаланды. Алайда, өсу деңгейі әртүрлі секторлар бойынша әрқалай болды. Өнеркәсіп, ауыл шаруашылығы, құрылыс, және қызмет көрсету салаларының өсімі экономиканың негізгі драйверлері болды, бірақ мұнай өндіру және металлургия сияқты салаларда өсім баяулауы мүмкін.

Әсіресе, мұнай бағасының әлемдік нарықтағы құбылмалылығы мен металл өндірісінің тоқырауы экономикадағы өсімді шектеп отырды. Мұның нәтижесінде экономикалық өсу негізінен ішкі тұтыну мен құрылыс секторларынан алынды. Сонымен қатар, ауыл шаруашылығы мен агроөнеркәсіп кешенінің дамуы, еліміздің азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін маңызды фактор болып қала берді.

2024 жылы инфляцияның өсуі ел экономикасының маңызды мәселесі болды. Ұлттық банк инфляцияның жоғары деңгейін бақылау үшін монетарлық саясатты қатайтуға мәжбүр болды. Инфляцияның негізгі себептері ретінде импорттық тауарлардың қымбаттауы, азық-түлік бағасының өсуі және энергия ресурстарының құнының өзгеруі аталды. Осыған орай, тұтыну бағаларының индексі елімізде жоғары деңгейде сақталып, халықтың өмір сүру сапасына әсер етті.

Мұндай жағдай отандық кәсіпорындардың шығындарын арттырып, өндіріс пен қызмет көрсету салаларында баға өсімін байқатты. Сонымен бірге, жалақының төмендігі мен әлеуметтік қолдаудың жеткіліксіздігі халықтың жағдайын қиындатты. Осы мәселелерді шешу үшін үкімет әртүрлі әлеуметтік бағдарламалар мен субсидиялар енгізді.

2024 жылы теңгенің долларға қатысты құнсыздануы байқалды. Әлемдік нарықтағы геосаяси және экономикалық жағдайлар, сондай-ақ мұнай бағасының құлдырауы ұлттық валютаның әлсіреуіне әсер етті. Валюталық ауытқулар кәсіпорындардың жоспарларын күрделендіріп, импорттық тауарлардың қымбаттауына әкелді. Сонымен бірге, ұлттық валютадағы тұрақсыздық шетелдік инвесторлар үшін Қазақстан нарығына кіруді қиындатты.

Дегенмен, осы кезеңде Ұлттық банк валюта нарығын реттеу бойынша шаралар қабылдады, оның ішінде валюталық интервенциялар мен пайыздық мөлшерлемелерді көтеру сияқты құралдар қолданылды. Бұл шаралар теңгенің жағдайын біршама тұрақтандырды, бірақ толық тұрақтылық әлі де сақталған жоқ.

Шағын және орта бизнес (ШОБ) еліміздің экономикасының маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Өткен жылы көптеген кәсіпорындар экономикалық дағдарыстарға, әсіресе пандемияның салдарларына қарамастан қалпына келуге тырысты. Сонымен қатар, мемлекеттік қолдау шаралары, қаржылық жеңілдіктер мен гранттар осы сектордың дамуына оң әсер етті.

Алайда, инфляция, жоғары пайыздық мөлшерлемелер және импорттық тауарлардың қымбаттауы ШОБ өкілдеріне қиындықтар туғызды. Кәсіпкерлер өз шығындарын азайту үшін көптеген шаралар қабылдауға мәжбүр болды, бұл жұмыс орындарының қысқаруына және қызмет көрсету сапасының төмендеуіне әкелді.

Қазақстанның сыртқы сауда балансында оң өзгерістер байқалды, әсіресе экспорт саласында. Мұнай мен газ, металл және астық экспортынан түсетін кірістер ел экономикасына едәуір үлес қосып отыр. Қытай, Ресей, Еуропа Одағы сияқты негізгі сауда серіктестерімен сауда көлемінің артуы елдің экспорттық әлеуетін арттырды. Сонымен қатар, аграрлық өнімдер мен өңделген тауарлардың экспортының ұлғаюы да байқалды.

Дегенмен, әлемдік экономиканың тұрақсыздығы, геосаяси шиеленістер және халықаралық санкциялар Қазақстанның экспорттық нарықтарына белгілі бір қысым жасағаны анық. Бұған қоса, транзиттік тасымалдау мен логистикалық мәселелер де экспортқа әсер етті.

Қазақстан экономикасына инвестициялар тарту бойынша бірқатар жетістіктер болды. Өткен жылы шетелдік инвестициялар, әсіресе тау-кен және энергетика саласында, айтарлықтай өсті. Сонымен бірге, Қазақстан цифрландыру және жаңа технологияларға үлкен көңіл бөлуде. Қаржылық қызмет көрсету, IT-сала және көлік инфрақұрылымына инвестициялар артуда.

Қазіргі таңда еліміз «Индустрия 4.0» бағдарламасын іске асыру арқылы өндірістің цифрландыруына, роботизацияға және автоматтандыруға күш салып отыр. Бұл

бастамалар Қазақстанның бәсекеге қабілеттілігін арттырып, жаңа технологияларды қолдану арқылы экономикаға қосымша құн қосуға мүмкіндік береді.

2024 жыл Қазақстан үшін экономикалық өзгерістер мен жаңа мүмкіндіктерге толы болды. Еліміздің экономикасы жалпы өсім көрсеткенімен, бірқатар қиындықтар да орын алды, оның ішінде инфляцияның жоғары деңгейі, теңгенің құнсыздануы және шағын және орта бизнестің қиындықтары. Дегенмен, экспорт көлемінің өсуі, жаңа технологиялар мен цифрландыруға бағытталған инвестициялар, сондай-ақ мемлекеттік қолдау шаралары экономиканы алдағы уақытта тұрақтандыруға ықпал етуі мүмкін.

Қазақстанның экономикалық тұрақтылығын қамтамасыз ету үшін тек қана ішкі нарықтың дамуы емес, сыртқы сауда, инновациялар және инвестициялар тарту да маңызды рөл атқарады. Алдағы жылдары елдің экономикалық саясаты тиімділікті арттыруға, әлеуметтік мәселелерді шешуге және жаңа салаларды дамытуға бағытталуы тиіс.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.